

ALKUSANAT

Vaasan yliopiston käännösteorian, ammattikielten ja monikielisuuden tutkijaryhmä (VAKKI) järjesti 31. vuosittaisen symposiumin Vaasan yliopistossa 11.–12.2.2011. Symposiumin teemana oli *Kieli ja etiikka*. Symposiumin pääpuhujina toimivat professori Jörg R. Bergmann (Bielefeldin yliopisto) sekä Suomen vähemmistövaltuutettu Eva Biaudet.

Bergmann käsitteli moraalien ja etiikan asemaa modernissa yhteiskunnassa. Vaikka nyky-yhteiskunta on jakautumassa useisiin erilaisiin moraalisiin arvoihin ja kollektiivisiin uskomuksiin noudattaviin osiin (esim. oikeus, politiikka, lääketiede ja taide), Bergmannin mukaan moraalit ja etiikka eivät ole missään tapauksessa katoamassa, etenkin laajoina käsitteinä. Esitelmässään Bergmann pohti moraalisen ja moralisoivan kommunikaation ilmenemismuotoja ja funktioita modernissa yhteiskunnassa muun muassa keskustelunanalyysin näkökulmasta. Hänen mukaansa moraalista kommunikaatiota luonnehtii tätä nykyä epäsuoruus, ristiriitaisuus, ja siihen liittyy myös monenlaisia riskejä. Esimerkkinä tyypillisestä moralisoinnin genrestä hän toi esiin juorun, joka ilmenee usein jaettuna moraalisenä paheksuntana. Bergmannin mukaan juoruilu voi olla riskialtista paitsi juorun kohteille myös juoruilijoille itselleen.

Biaudet kiinnitti puheenvuorossaan huomiota siihen, millä tavoin eri etnisistä ryhmistä puhutaan mediassa ja yhteiskunnassa yleensä. Kriittisen tarkastelun kohteeksi joutui erityisesti kielenkäytön vaikutus asenteisiin – sosiaalisen kanssakäymisen oleellisena välineenä kieli näyttelee hyvin tärkeää osaa esimerkiksi maahanmuuttajiin kohdistuvien asenteiden synnyssä ja niiden yhteiskunnallisessa välittymisessä. Kritiikkiä sai osakseen myös media, sen kielenkäyttö ja tapa esittää asioita kielen kautta – esimerkiksi maahanmuuttajat pelkästään joko uhriina tai uhkana sekä tietynlaisia metaforia käyttäen.

Symposiumin teema loi otolliset olosuhteet kielentutkimuksen eri osa-alueita edustavien tutkijoiden, opettajien ja muiden asiantuntijoiden kohtaamiselle. Etiikka ja eettiset kysymykset liittyvät olennaisena osana kielenkäyttöön ja sen tutkimukseen, oli kyseessä niin kirjallisuustiede, käännöstiede, asia- ja erikoisalatekstien tutkimus, keskustelututkimus, kuin monikielisyteen tai sanastotyöhön liittyvä tutkimus. Symposiumin teemaan liittyvät sektioesitelmät vahvistivat, että kielen avulla paitsi kommunikoidaan, niin myös välitetään arvoja ja näkemyksiä; erilaisten ihmisryhmien, yksittäisten viestijöiden, kulttuurien sekä aikakausien kohdatessa kielessä nämä arvot ja näkemykset kyseenalaistetaan ja niistä neuvotellaan. *Kieli ja etiikka* –teemaan liittyvien esitelmien lisäksi symposiumissa oli perinteiseen tapaan mukana myös muita käännösteorian, ammattikielten ja monikielisuuden tutkimukseen liittyviä aiheita.

Tähän monikieliseen julkaisuun on koottu 33 *double blind* –periaatteen mukaan vertaisarvioitua artikkelia, jotka perustuvat symposiumissa pidettyihin esitelmiin. Tämä julkaisu on saatavilla myös sähköisessä *open access* –muodossa osoitteessa <http://www.vakki.net/publications/>.